

stwo świątyni. W ten sposób otwiera się w człowieku wewnętrzne źródło świętości, z którego pochodzi życie według Ducha Bożego. Mówi o tym Święty Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian: „Wy (...) nie żyjecie według ciała, lecz według Ducha, jeśli tylko Duch Boży w was mieszka” (8,9). To właśnie jest udziałem nadziei na zmartwychwstanie ciała, bowiem „jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, to Ten, co wskrzesił Chrystusa z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha” (Rz 8,11). Zamieszkanie Ducha Świętego w człowieku uświęca go i prowadzi do szczególnej relacji z Bogiem, która rozszerza się na wszystkie relacje międzyosobowe w sferze rodzinnej i społecznej. Duch Święty pomaga Kościołowi i poszczególnym wierzącym w realizowaniu misji głoszenia Chrystusa słowem i postawą życiową. Pomaga w głoszeniu Ewangelii i wypełnianiu wszystkich swoich obowiązków, przyczynia się też do przenikania

rzeczywistości ziemskiej duchem Ewangelii (por. DA 5). Otrzymane dary Ducha Świętego są jakby zadatkiem przyszłej szczęśliwości. Św. Paweł przypomina: „Zostaliście naznaczeni pieczęcią Ducha Świętego, który był obiecany. On jest zadatkiem naszego dziedzictwa w oczekiwaniu na odkupienie, które nas uczyni własnością [Boga], ku chwale Jego majestatu” (Ef 1,13-14). Zatem życie chrześcijańskie na ziemi jest niejako inicjacją do udziału w chwale Pana Boga. Uczeń Chrystusa jest zobowiązany zachowywać wiarę i żyć nią oraz odważnie świadczyć o niej (por. KKK 1816). Powinien także być gotowy „wyznawać Chrystusa wobec ludzi i iść za Nim drogą krzyża wśród przesładowań, których nigdy nie brakuje Kościołowi” (KK 42). Wszelkie działanie Ducha Świętego zmierza do tego, aby człowiek był świadomy celu, jakim jest życie wieczne. Jego odpowiedź musi zatem wyrażać osobistą dojrzałość i pobożność oraz zgodę na wolę Bożą.

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL – Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie.

Grzegorz Księżak

Duch Święty a posłannictwo Kościoła

Narodzenie Kościoła dokonało się w dniu Pięćdziesiątnicy, gdy został posłany Duch Święty, a Apostołowie zaczęli „dawać świadectwo” o zbawczym sensie śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.¹ Zbawcze dzieło Jezusa

nie skończyło się i trwa nadal w Kościele. Zstąpienie Ducha Świętego było faktem historycznym i publicznym, a świadkami tego byli Żydzi zebrani w Jerozolimie. Wylanie Ducha Świętego na Apostołów i programowe

¹ Por. Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela*, Watykan 1992, s. 70.

przemówienie Piotra w Jerozolimie rozpoczynają publicznie misję Kościoła.² Na ten fakt wskazuje Franciszek, „Stąd wyrusza Kościół wychodzący, ożywiany przez życiodajne tchnienie Ducha”.³ Jezus spełnił obietnicę, uczniowie Jego zostali obdarzeni mocą z wyso-ka, czyli Duchem Świętym. Chrystus jawi się więc jako ten, „który posyłając Ducha Świętego – swojego Ducha – konstituuje Kościół”.⁴ Po zstąpieniu Ducha Świętego rozpoczęło się przepowiadanie Kościoła: „Wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 2,4). Duch Święty, „będący odwieczną miłością, więzią jedności w Trójcy Świętej, swoją mocą jednoczy w Bożej miłości rozproszonych ludzi, tworząc w ten sposób wielokształtną i wielką wspólnotę Kościoła w całym świecie”.⁵ Rozpoczął się wówczas przy współdziałaniu Ducha Świętego czas posłannictwa Kościoła. W chwili swoich narodzin Kościół objawił się jako misyjny. „Znajomość tradycji żydowskiej pozwoliła też, Apostołom zrozumieć, że «języki» oznaczały misję głoszenia, świadczenia i przepowiadania, którą powierzył im sam Jezus”.⁶

Papież Franciszek wskazuje, że „Dzień Pięćdziesiątnicy, gdy uczniowie «zostali napełnieni Duchem Świętym», był chrztem Kościoła, który narodził się «w wyjściu», w «wychodzeniu», aby głosić wszystkim Nowinę. Matka Kościół, który wyrusza w drogę, aby służyć”.⁷ Natomiast Benedykt XVI przypomina, że „W dniu Pięćdziesiątnicy

Duch Święty z całą swoją mocą zstąpił na apostołów i tak rozpoczęła się misja Kościoła w świecie”.⁸ Faktem przełomowym i decydującym dla zaistnienia Kościoła była zapowiedź Jezusa przed męką w wieczniku: „Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8). Franciszek poucza, że „Wiecznik przypomina nam zrodzenie się nowej rodziny, Kościoła, nasz święty Kościół-Matka, Kościół hierarchiczny, ustanowiony przez zmartwychwstałego Jezusa. Jest to rodzina, która ma matkę, Maryję Pannę”.⁹ Zatem posłannictwo Kościoła integralnie włącza się w posłannictwo Chrystusa. Jezus więc „przekazuje Ducha Świętego «dalej» Kościołowi, aby mogła realizować się Jego misja (...). Kościół przyjmuje wtedy Ducha Świętego od Jezusa”.¹⁰ Katechizm Kościoła Katolickiego podaje: „Duch Święty, którego Chrystus – Głowa Ciała – wylewa na swoje członki, buduje, ożywia i uświęca Kościół, będący sakramentem komunii Trójcy Świętej i ludzi” (KKK 747).

Apostołowie byli świadomi tego, że są powołani i posłani do misyjnej działalności. Otrzymali moc od Ducha Świętego, która zobowiązywała ich do działania. Aby ewangelizacja była skuteczna, potrzebuje siły Ducha, „który ożywi przesłanie i napełni tego, kto je głosi”.¹¹ Pierwszym wśród zasadniczych obowiązków było głoszenie Słowa, czyli ewangelizacja, świadczenie o Chrystusie ukrzyżowanym

² Por. S. Bielecki, *Duch Święty a Eucharystia*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 4 (1988), s. 276.

³ Franciszek, Jerozolima, 26.05.2014.

⁴ F. Blachnicki, *Chrystus i Duch Święty u początków Kościoła*, w: *Duch, który jednoczy*, Lublin 1998, s. 205.

⁵ Benedykt XVI, Watykan, 07.05.2008.

⁶ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 82.

⁷ Franciszek, Watykan, 08.06.2014.

⁸ Benedykt XVI, Watykan, 04.06.2006.

⁹ Franciszek, Jerozolima, 26.05.2014.

¹⁰ B. Częsz, *Pneumatologia Ojców Kościoła*, w: *Duch, który jednoczy*, Lublin 1998, s. 80-81.

¹¹ Benedykt XVI, Watykan, 16.10.2011.

i zmartwychwstałym (por. Dz 2,32-34). Benedykt XVI przypomina: „Centralnym i ostatecznym punktem ewangelizacji w każdym miejscu i czasie jest Jezus Chrystus, Syn Boży (por. Mk 1,1), a Zmartwychwstały jest w pełnym tego słowa znaczeniu znakiem wyróżniającym tego, kto głosi Ewangelię: znakiem miłości i pokoju, wezwaniem do nawrócenia i pojednania”.¹² Piotr Apostoł w mocy Ducha mówił o grzechu, wzywał do nawrócenia, do wyzwolenia się z niego, do wiary w Chrystusa, który jest sprawcą odkupienia człowieka (por. Dz 3,19). Opierając się na słowach św. Jana Pawła II, Duch Święty nie zastępuje Jezusa, lecz przychodzi po to, aby Chrystus mógł pozostać w Kościele i działać w nim jako Odkupiciel i Pan.¹³ Duch Święty objawia w pełni tajemnicę Chrystusa, Jego mesjańskie i odkupieńcze posłannictwo. Posłannictwo to powinno się wyrażać przede wszystkim w dawaniu świadectwa o Chrystusie, tak jak to czynił Piotr: „I nie ma w żadnym innym zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni” (Dz 4,12). Duch Święty rozpala zatem w Apostołach jeszcze większą miłość do Zbawiciela. Ona zaś sprzyja rozrastaniu się królestwa, które zapoczątkował Chrystus.¹⁴

Duch Święty jest kontynuatorem objawienia, gdyż mieszka w Kościele, udziela Mu swoich darów, za ich pomocą kieruje Nim, odnawia i doskonali. Ponadto przestrzega przed grożącymi niebezpieczeństwami z zewnątrz: „Duch zaś otwarcie mówi, że w czasach

ostatnich niektórzy odpadną od wiary, skłaniając się ku duchom zwodniczym” (1Tym 4,1). Święty Paweł w Listach do Rzymian i Efezjan mówi o Duchu Świętym, który nieustannie pomaga Kościołowi w trudnościach wewnętrznych, pragnie aby Jego członkowie byli wolnymi dziećmi Bożymi i byli świadomi wspólnego udziału w chwale (por. Ef 3,13.16). Benedykt XVI poucza, że: „Duch Święty obejmuje ludzi i narody i za ich pośrednictwem pokonuje mury i bariery”.¹⁵ Zauważa, iż „w dniu Pięćdziesiątnicy Duch poprzez dar języków ukazuje, że Jego obecność jednoczy i przemienia chaos we wspólnotę. Pycha i egoizm człowieka zawsze rodzą podziały, wznoszą mury obojętności, nienawiści i przemocy. A Duch Święty, przeciwnie, sprawia, że serca stają się zdolne zrozumieć języki wszystkich, ponieważ odbudowuje most autentycznej komunikacji między niebem i ziemią. Duch Święty jest miłością”.¹⁶ Dowodem tego, że Duch Święty otacza opieką cały Kościół są Jego dary i łaski (por. 1Kor 12,4-6), których udziela każdemu według potrzeby dla dobra całej wspólnoty. Jak zauważa święty Jan Paweł II, „To zestawienie różnych darów łaski, różnych form posługiwania i różnych działań pozwala wnioskować, że Duch Święty jest dawcą wielorakiego bogactwa darów, które są oparciem dla urzędów a także dla życia w wierze, miłości, komunii i braterskiej współpracy między wierzącymi”.¹⁷ Duch Święty „jednoczy, pokonuje granice, prowadzi ludzi ku sobie nawzajem”.¹⁸ Lista darów nie jest

¹² Benedykt XVI, Homilia podczas Mszy świętej na rozpoczęcie Synodu Biskupów, Watykan, 7.10.2012.

¹³ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 106.

¹⁴ Por. tamże, s. 106-109.

¹⁵ Benedykt XVI, Watykan, 23.05.2010.

¹⁶ Benedykt XVI, Watykan, 04.06.2006.

¹⁷ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 327.

¹⁸ Benedykt XVI, Watykan, 15.05.2005.

zamknięta. Gdy w Kościele powstają nowe potrzeby i problemy, wtedy też pojawiają się nowe dary. Służą one wspólnemu dobru, wszystkie przynoszą korzyść wspólnocie. W tym kontekście Jan Paweł II przywołuje słowa św. Piotra „służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał” (1P 4,10). Z bogactwa i różnorodności darów rodzi się komunია Kościoła.¹⁹

Duch Święty jest również sprawcą powoływania ludzi do posługiwania w głoszeniu Ewangelii, umacnianiu i szerzeniu wiary.²⁰ Apostołowie dzięki Duchowi Świętemu ustanawiają swoich współpracowników i następców (por. Dz 6,3). Dokonuje się to poprzez nałożenie rąk na ochrzczonych, aby i oni mogli być obdarzeni Jego mocą. Umożliwia ona kontynuację urzędu kapłańskiej posługi Chrystusa. Można powiedzieć, że gdyby nie było Ducha Świętego, „nie byłoby w Kościele pasterzy ani nauczycieli. Bo stają się nimi jedynie przez Ducha, jak to stwierdza Paweł: «Duch Święty ustanowił was biskupami, abyście kierowali Kościołem Boga» (Dz 28,20)”.²¹ Benedykt XVI w jednej ze swoich homilii podkreślił: „Duch został posłany. I objawia się właśnie, powierzając w sakramencie kapłaństwa misję, która jest kontynuacją posługi apostołów. Poprzez tę posługę przyłączacie się do wielkiego pochodu tych, którzy od dnia Pięćdziesiątnicy otrzymali misję apostołską”.²² Wszyscy, którzy

oddają się apostołskiej posłudze powinni być świadomi i przekonani o tym, że Duch Święty swoją mocą pomaga im w jej spełnianiu. Winna ona polegać na głoszeniu nawrócenia i odpuszczeniu grzechów. Jest to posługa pokorna, ale i chwalebna. Jak stwierdza święty Jan Paweł II, „Jest to chwała pojednania z Chrystusem. Chwała służenia braciom przez głoszenie im orędzia zbawienia. Chwała głoszenia nie «siebie samych, lecz Chrystusa Jezusa jako Pana» (2Kor 4,5)”.²³

Obecność Ducha Świętego daje się zauważyć także w modlitwie Kościoła: „Podobnie także Duch przychodzi z pomocą naszej słabości. Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami” (Rz 8,26), a zwłaszcza w Eucharystii, która jest sakramentem tej odkupieńczej miłości, wiążącej się ściśle z obecnością i działaniem Ducha Świętego. Pierwotny Kościół był wspólnotą żyjącą według nauczania Apostołów. Duch Święty ożywił go, udzielał wierzącym swego światła, aby mogli zrozumieć Słowo i skupiać w komunii miłości wokół Eucharystii.²⁴ To właśnie Duch Święty „przyczynia się swą tajemniczą mocą do spełniania eucharystycznej ofiary, do sakramentalnego przemienienia chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa i do promieniowania łaski na jej uczestników oraz na całą chrześcijańską

¹⁹ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 330.

²⁰ „Bo nasze głoszenie Ewangelii wśród was nie dokonało się poprzez samo tylko słowo, lecz przez moc i przez Ducha Świętego, z wielką siłą przekonania (...) A wy przyjmując słowo pośród wielkiego ucisku, z radością Ducha Świętego, staliście się naśladowcami naszymi i Pana” (1Tes 1,5-6).

²¹ S. Czerwik, *Obecność i działanie Ducha Świętego w liturgii Kościoła*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” 5 (1998), s. 373.

²² Benedykt XVI, Watykan, 15.05.2005.

²³ Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 325.

²⁴ Por. tamże, s. 79 n.

²⁵ Tamże, s. 320.

wspólnotę²⁵ oraz „urzeczywistnia ostateczny skutek Eucharystii, jakim jest świętość, miłość i jedność w niej uczestniczących”²⁶. Duch Święty działający podczas sprawowania Eucharystii nieustannie pobudza Kościół do wiernego wypełniania swego posłannictwa w świecie. Katechizm Kościoła Katolickiego podaje: „Eucharystia oznacza i urzeczywistnia komunię życia z Bogiem i jedność Ludu Bożego, przez które Kościół jest sobą. Jest on szczytem działania, przez które Bóg w Chrystusie uświęca świat, a równocześnie szczytem kultu, jaki ludzie w Duchu Świętym oddają Chrystusowi, a przez Niego Ojcu” (KKK 1325).

Istotną rolę w realizacji posłannictwa Kościoła odgrywa sama modlitwa do Ducha Świętego. Kościół musi być otwarty na Jego działanie i nie może zapominać, że sam Duch Święty przychodzi z pomocą naszej słabości (por. Rz 8,27). Ducha Świętego możemy nazwać duszą Kościoła. Jawi się On jako źródło ożywiające, gdyż swoim

Boskim światłem przenika całą myśl Kościoła, prowadząc Go do całej prawdy, zgodnie z zapowiedzią Chrystusa w Wieczerniku: „Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko, cokolwiek usłyszysz (...) z Mojego weźmie i wam objawi” (J 16,13-14).²⁷ Sam Chrystus przed swoim Wniebowstąpieniem mówił, że w Jego imię głoszone będzie nawrócenie i odpuszczenie grzechów wszystkim narodom (por. Łk 24,47 n). Natomiast Duch Święty „będzie Tym, który udzieli światła Apostołom, aby mogli głosić całą prawdę Ewangelii Chrystusa, nauczając wszystkie narody (por. Mt 28,19); Apostołom i – oczywiście także ich następcą w tej misji”.²⁸ Kościół zatem jest wspólnotą jednoczącą ludzi z Bogiem, która wzrasta i tętni życiem dzięki łasce Ducha Świętego. Można powiedzieć, że „jest więc jako zrealizowana wspólnota znakiem, czyli sakramentem, Ducha Chrystusowego”.²⁹

Mgr lic. Grzegorz Książak – dyrektor i katecheta Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krynkach; wykładowca w Centrum Doskonalenia Kadr Oświatowych w Starachowicach.

²⁶ S. Bielecki, *Duch Święty a posłannictwo Kościoła*, s. 35-42. Warto zwrócić uwagę na IV Modlitwę Eucharystyczną, która wskazuje wierzącym doniosłość tego posłannictwa: „Abyśmy żyli już nie dla siebie, ale dla Chrystusa, który za nas umarł i zmartwychwstał, zesłał On od Ciebie, Ojcze jako pierwszy dar dla wierzących, Ducha Świętego, który dalej prowadzi Jego dzieło na świecie i dopełnia wszelkiego uświęcenia”.

²⁷ Por. Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego...*, s. 292.

²⁸ Tamże, s. 314 n.

²⁹ F. Blachnicki, *Chrystus i Duch Święty u początków Kościoła...*, s. 206.